

LIETUVOS MOKSLŲ AKADEMIJOS VANDENS TARYBA

2023 m. sausio mėn. 6 d.

2022-ųjų metų

VEIKLOS ATASKAITA

Ataskaitiniu laikotarpiu Lietuvos mokslų akademijos (LMA) Vandens tarybą (toliau Taryba) sudarė 20 narių (įskaitant 10 LMA akademikų iš 3 LMA mokslų skyrių), atstovaujančių 13 Lietuvos mokslo ir studijų bei vandens sektoriaus valdymo institucijų.

Prisidėdama prie bendrųjų vandens politikos klausimų sprendimo ir darnaus šalies vandens sektoriaus vystymo, Taryba surengė konferenciją, skirtą akademiko, hidrologijos mokslo pradininko Lietuvoje *Stepono Kolupailos 130-osioms gimimo metinėms paminėti* ir mokslinį seminarą „*Pažeistų vandens ekosistemų atkūrimas – Lietuvos patirtis ir ateities perspektyvos*“.

Konferencija akad. S.Kolupailai atminti vyko rugsėjo mėn. 16 d. Lietuvos Mokslų akademijoje ir buvo organizuota kartu su LMA Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriumi ir Lietuvos geografų draugija. Plačioji visuomenė ir akademinė bendruomenė buvo supažindinti su akademiko mokslinė ir visuomeninė veikla. Buvo perskaityti aštuoni moksliniai pranešimai, liečiantys „lietuviškosios“ hidrologijos, melioracijos ir hidroenergetikos tyrimų pradžią, fizinės okeanografijos raidą Lietuvoje ir hidrologinių duomenų svarbą vandens išteklių valdyme, vyko knygos „*Steponas Kolupaila – melioracijos ir hidrologijos pradininkas Lietuvoje*“ (aut. Gediminas Kinderis) sutiktuvės. Plačiau apie konferenciją yra parašyta straipsnyje „*Nors vandenyje, o lieka pėdos*“ (LMA tinklalapis, 2022 m. rugsėjo mėn. 22 d.).

Mokslinis seminaras „*Pažeistų vandens ekosistemų atkūrimas – Lietuvos patirtis ir ateities perspektyvos*“ vyko lapkričio mėn. 25 d. LMA ir buvo organizuotas kartu LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriumi. Jame dalyvavo LMA akademikai, universitetų ir mokslinių tyrimų centrų mokslininkai, atstovai iš LR Aplinkos ir Žemės ūkio ministerijų, Lietuvos hidrometeorologijos, Lietuvos geologijos, Aplinkos apsaugos ir Valstybinės saugomų teritorijų tarnybų, ekspertai iš Gamtos paveldo fondo, UNESCO programos „Žmogus ir biosfera“ Lietuvos nacionalinio komiteto nariai, įvairių nevyriausybinų organizacijų atstovai.

Seminaro metu buvo pristatyti devyni Lietuvos upių, ežerų, pelkių ir požeminio vandens išteklių atkūrimo patirtį atskleidžiantys pranešimai, vyko įdomios diskusijos, kuriose konstatuota, kad rasti balansą tarp ekologijos, aplinkosaugos ir žmonijos poreikių yra didžiulis mokslinis uždavinys. Šimtmečiais žmogus keitė vandens telkinius ir pritaikė juos savo reikmėms, tačiau šiandien, siekiant kurti tvarią mus supančią aplinką ir neabejojant tvaraus žmonijos vystymosi perspektyva, būtina naujai pažvelgti ir atkurti jau prarastas natūralias tokių ekosistemų funkcijas. Natūralios ekosistemos yra atsparesnės ekstremaliems reiškiniams, ligoms ir klimato kaitai.

Seminare analizuota Lietuvos vandens telkinių būklė, aptarta ekologiškai pažeistų Lietuvos ežerų atkūrimo patirtis, jų problemos ir perspektyvos, upelių vagų natūralizavimo priemonių efektyvumas, Kuršių marių vandens „žydėjimo“ problema, žuvų bendrijų, pelkių buveinių ir požeminio vandens ekosistemų atkūrimo patirtis ir iššūkiai.

Seminaro dalyviai atkreipė dėmesį į tai, jog reikia skirti didesnę dėmesį ne tik technologiniams, bet ir socialiniams-ekonominiams pažeistų vandens ekosistemų atkūrimo klausimams spręsti, efektyvesniam švietimui ir ekosisteminių paslaugų naudos visuomenei aiškinimui. Ekosistemų atkūrimui svarbus holistinis požiūris ir natūralių procesų skatinimas. Jo negalima pasiekti vertinant tik atskirus ekosistemos elementus. Šis procesas reikalauja tarpdisciplininių mokslo žinių, sisteminio požiūrio, naujos patirties ir užtrunka ilgai.

Be aukščiau paminėtų renginių, ataskaitiniu laikotarpiu vyko intensyvus Tarybos narių individualus mokslinis ir ekspertinis darbas. Atskiri Tarybos nariai rengė metodikas svarbiais Lietuvai klausimais – dėl tinkamiausio stichinio hidrologinio reiškinių hidrologinės sausros kriterijaus nustatymo, taip pat užtvankų įvertinimo ekologiniu ir socioekonominiu požiūriu, dalyvavo įvairiose diskusijose, LR ministerijų ir įvairių Seimo komitetų pasitarimuose, buvo UNESCO, Lietuvos mokslo tarybos ir MITA ekspertais, nacionalinių ir įvairių LMA premijų, stipendijų ir konkursų organizavimo ir vertinimo komisijų nariais, vykdė įvairaus lygio mokslinius projektus, dalyvavo mokslinėse konferencijose, skaitė paskaitas tematinuose specialistų kvalifikacijos kėlimo seminaruose, reiškėsi spaudoje.

Tarybos pirmininkas

Akad. Arvydas Povilaitis